

4. Zdravotní péče

Zdravotní stav

O zdravotním stavu obyvatelstva mohou vypovídat údaje o naději dožití (střední délce života). Již v 1. kapitole bylo uvedeno, že muž narozený v kraji v roce 2018 se pravděpodobně dožije věku 76,33 let a žena 82,72 let. Od roku 2001 vzrostla **střední délka života** v Jihomoravském kraji u mužů o 3,74 roku a u žen o 3,40 roku. V části věnované úmrtnosti byly uvedeny také úmrtnostní charakteristiky populace kraje spolu s **hlavními příčinami úmrtí** s tím, že ve struktuře zemřelých obou pohlaví podle nejčastěji zastoupených příčin úmrtí první místo v kraji dlouhodobě náleží nemocem oběhové soustavy (polovina z počtu zemřelých) a druhé místo nádorovým onemocněním (čtvrtina z počtu zemřelých).

Pacienti podle pohlaví s vybraným chronickým onemocněním

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

	2014	2015	2016	2017	2018
	Muži				
hypertenzní nemoci (I10–I15)	105 782	118 847	121 325	122 064	123 499
ischemické nemoci srdeční (I20–I25)	32 986	37 216	36 829	35 791	35 533
cévní nemoci mozku (I60–I69)	14 298	14 203	14 309	14 051	13 988
	Na 1 000 mužů				
hypertenzní nemoci (I10–I15)	184,6	206,8	210,4	210,9	212,6
ischemické nemoci srdeční (I20–I25)	57,6	64,8	63,9	61,8	61,2
cévní nemoci mozku (I60–I69)	25,0	24,7	24,8	24,3	24,1
	Ženy				
hypertenzní nemoci (I10–I15)	124 570	136 557	138 229	137 964	137 673
ischemické nemoci srdeční (I20–I25)	39 047	38 544	37 225	35 954	34 709
cévní nemoci mozku (I60–I69)	17 799	17 453	17 105	17 033	16 598
	Na 1 000 žen				
hypertenzní nemoci (I10–I15)	208,4	228,0	230,3	229,3	228,0
ischemické nemoci srdeční (I20–I25)	65,3	64,4	62,0	59,7	57,5
cévní nemoci mozku (I60–I69)	29,8	29,1	28,5	28,3	27,5

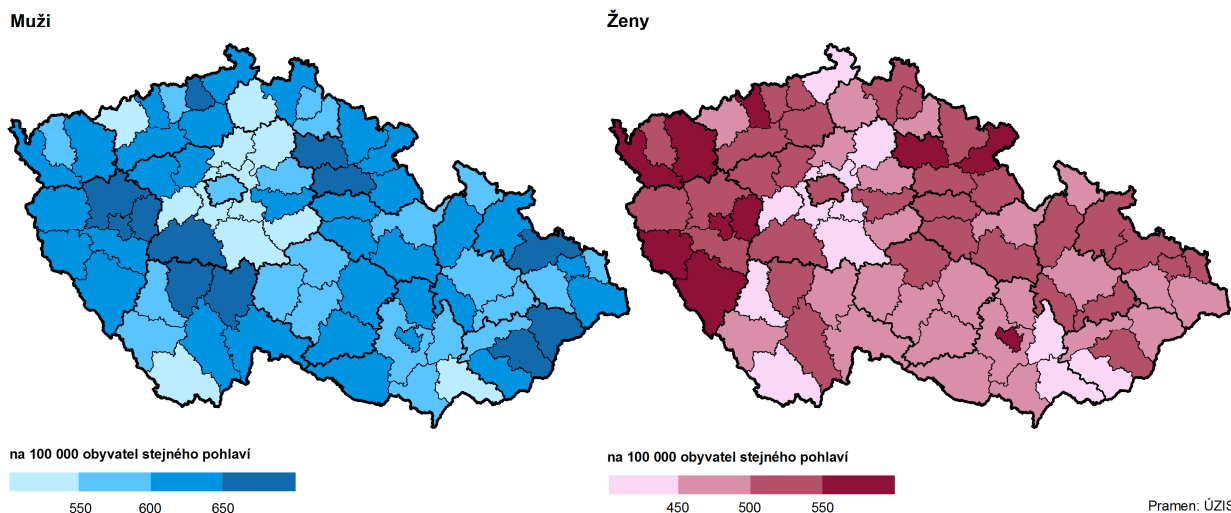
Prodlužující se střední délka života ale svědčí spíše o zvyšující se úrovni zdravotní péče. Zdravotní stav obyvatel, alespoň podle zvyšujícího se počtu pacientů vybraných chronických nemocí v evidenci praktického lékaře, se podle údajů let 2014 až 2018 uvedených v tabulce nijak výrazně nezměnil. Na jedné straně se v roce 2018 proti roku 2014 **zvýšil počet pacientů obou pohlaví s hypertenzní nemocí** v absolutních počtech i v relativním vyjádření. U mužů byl nárůst vyšší – zvýšení o 17 717 pacientů, tj. o 16,7 %, v relativním vyjádření na 1 000 mužů zvýšení o 27,9 ‰, u žen se počet zvýšil o 13 103, tj. o 10,5 %, resp. o 19,6 ‰. Na druhé straně absolutně i relativně **poklesl počet pacientů obou pohlaví s cévní nemocí mozku**. Zde byl zaznamenán vyšší pokles u žen – o 1 201, tj. o 6,7 %, resp. o 2,3 ‰, u mužů se počet snížil o 310 pacientů, tj. o 2,2 %, resp. o 0,9 ‰. Odlišný vývoj byl u **pacientů s ischemickou chorobou srdeční**, mužů s touto diagnózou přibylo, a to o 2 547, tj. o 7,7 %, resp. 3,6 ‰, žen bylo oproti roku 2014 méně o 4 338, tj. o 11,1 %, resp. o 7,8 ‰.

Údaje o hlášených onemocněních novotvary jsou zveřejňovány s výrazným časovým odstupem, nejčerstvější jsou za rok 2016. Ke dvouletému zpoždění dat dochází v důsledku dohledávání, ověřování a několikanásobné kontroly. Kartogram znázorňuje **incidenci zhoubných novotvarů podle pohlaví** a okresů jako průměr let 2012 až 2016 (incidence je počet nových onemocnění vztahený k počtu obyvatel). V okresech Jihomoravského kraje se incidence novotvarů u mužů pohybovala od 534,3 případů v okrese Blansko po 642,5 případů na 100 000 obyvatel v Brně-městě. U žen pak v rozmezí o 426,6 případů v okrese Vyškov po 570,1 případů na 100 000 obyvatel v Brně-městě.

Incidence zhoubných novotvarů tlustého střeva a konečníku zjištěná z průměru let 2012 až 2016 **byla v kraji vyšší u mužů** – na 100 000 mužů připadlo ročně 93,6 nově hlášených případů. Hodnota byla nad republikovým průměrem (92,1) a mezi kraji byla 6. nejnižší. U žen to bylo 58,5 případů na 100 000 žen, počet byl nižší než republikový průměr (59,7) a mezi kraji byla hodnota 5. nejnižší. Nejnižší incidence byla u mužů v Praze a u žen ve Středočeském kraji, nejvyšší přepočtené počty byly vykázány v Plzeňském kraji u mužů a v Karlovarském kraji u žen.

Incidence zhoubných novotvarů podle pohlaví a okresů (průměr let 2012–2016)

Incidence zhoubných novotvarů průdušky, průdušnice a plíce byla také vyšší u mužů – na 100 000 mužů připadlo ročně 74,1 nově hlášených případů. Hodnota ale byla pod republikovým průměrem (85,5) a mezi kraji byla 2. nejnižší. U žen to bylo 31,2 případů na 100 000 žen, výskyt byl nižší než republikový průměr (40,4) a mezi kraji byla hodnota 3. nejnižší. V obou případech byl nejnižší výskyt zjištěn ve Zlínském kraji a nejvyšší v Ústeckém u mužů a Karlovarském kraji u žen. Nejčtenější ale byl **u mužů zhoubný nádor prostaty** (143,2 případů na 100 000 mužů) a **u žen zhoubný nádor prsu** (138,7 případů na 100 000 žen). Obě hodnoty byly nad republikovým průměrem (135,8 resp. 133,5 případů), mezi kraji byly 4. nejnižší u mužů a 5. nejnižší u žen.

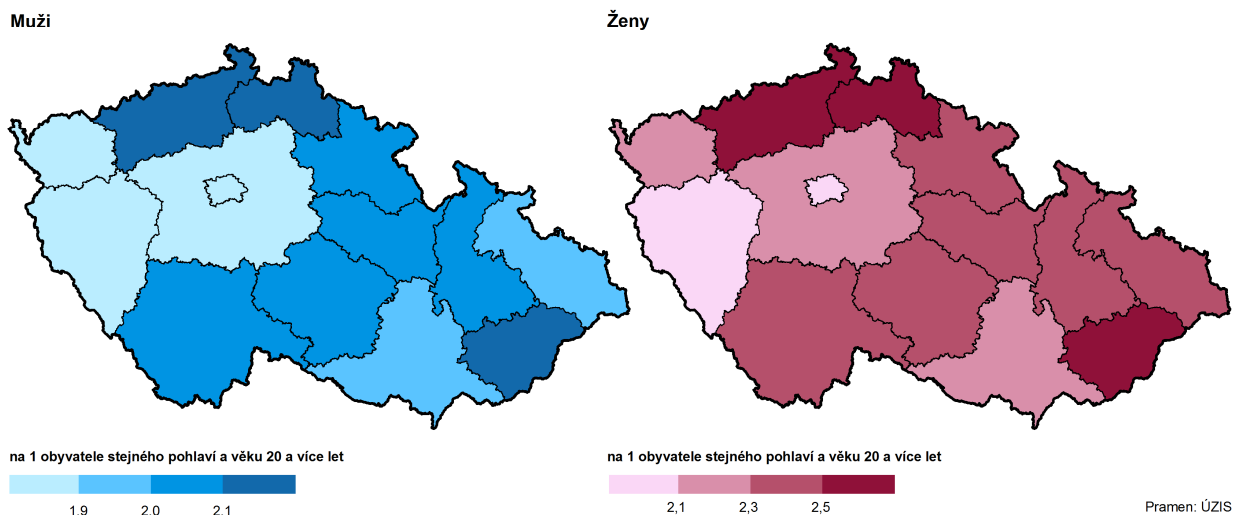
Ambulantní péče podle vybraných odborností a pohlaví

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

	Návštěvy (kontakty) v zařízeních ambulantní péče na 1 obyvatele				
	2010	2012	2014	2016	2018
	Muži				
Celkem	7,80	7,87	8,08	8,66	8,84
z toho					
praktický lékař pro dospělé	0,97	1,04	1,04	1,50	1,59
praktický lékař pro děti a dorost	0,46	0,46	0,44	0,45	0,47
praktický zubní lékař	1,43	1,43	1,43	1,45	1,47
ambulantní specialisté celkem	4,37	4,38	4,55	4,64	4,73
rehabilitace (fyzioterapeut)	0,56	0,56	0,61	0,61	0,59
	Ženy				
Celkem	11,28	11,34	11,53	12,03	12,08
z toho					
praktický lékař pro dospělé	1,18	1,32	1,31	1,82	1,91
praktický lékař pro děti a dorost	0,43	0,45	0,42	0,43	0,44
praktický zubní lékař	1,70	1,70	1,70	1,71	1,72
ambulantní specialisté celkem	7,21	7,12	7,25	7,23	7,19
rehabilitace (fyzioterapeut)	0,75	0,76	0,84	0,84	0,82

Zdravotní stav obyvatel je možno posuzovat i podle návštěv lékaře. **Na jednoho muže v kraji v letech 2010 až 2018 připadlo v průměru 8,26 návštěv zařízení ambulantní péče, u žen byl průměrný počet vyšší, a to 11,67 návštěv ročně.** Tento stav lze posoudit dvojím způsobem – buď jsou muži zdravější a nepotřebují tak často lékaře, nebo ženy více dbají o své zdraví, nepodceňují příznaky nemoci a raději lékaře navštíví. Největší rozdíl panoval u průměrného počtu **návštěv ambulantních specialistů** – na jednoho muže ve sledovaném devítiletém období připadlo 4,54 návštěv ročně, kdežto na jednu ženu v průměru 7,20 návštěv. **Zubního lékaře** také navštěvovaly častěji ženy – v průměru 1,71 návštěv žen oproti 1,44 návštěv mužů. Pouze u návštěv **praktického lékaře pro děti a dorost** nepatrně převyšoval průměrný roční počet návštěv mužů průměrný počet návštěv žen – 0,45 vs. 0,43.

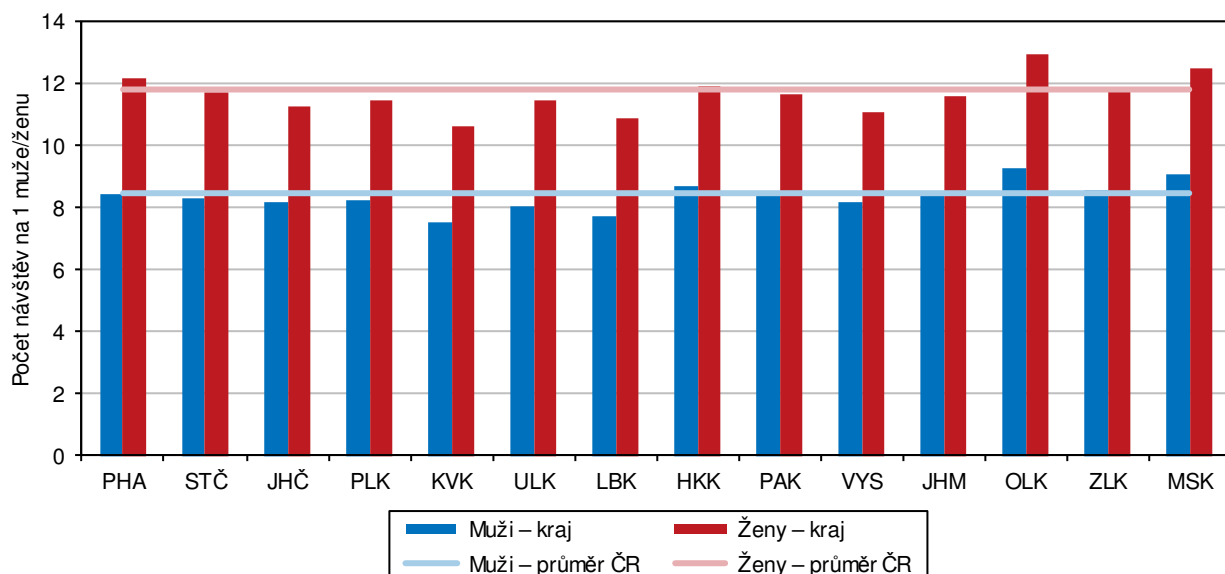
Návštěvy (kontakty) v ordinacích praktických lékařů pro dospělé podle pohlaví a krajů (průměr let 2016–2018)

V kartogramu jsou uvedeny průměrné počty **návštěv (kontaktů) v ordinacích praktických lékařů pro dospělé připadající na 1 obyvatele ve věku 20 a více let** stejného pohlaví jako průměr let 2016 až 2018. V tomto případě byl opět vyšší počet návštěv u žen – na jednu ženu ve věku 20 a více let připadlo 2,26 návštěv, na jednoho muže 1,91 návštěv. V krajích se průměrný počet návštěv připadající na muže pohyboval v rozmezí od 1,50 v Praze do 2,13 návštěv ve Zlínském kraji, u žen od 1,86 v Praze po 2,58 v Libereckém kraji, krajská hodnota byla u obou pohlaví 5. nejnižší.

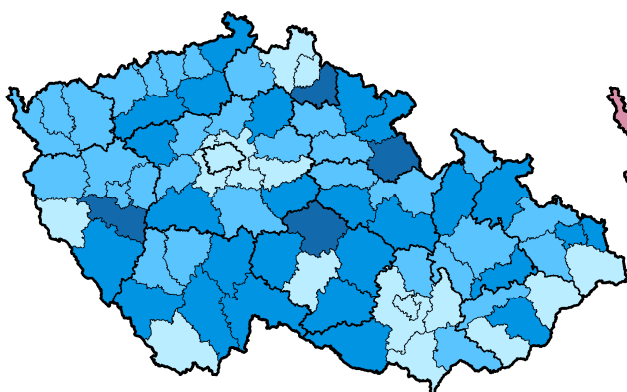
Návštěvy v zařízeních ambulantní péče na 1 obyvatele podle pohlaví a kraje bydliště v roce 2018

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

Léčení diabetici podle pohlaví a okresů (průměr let 2016–2018)

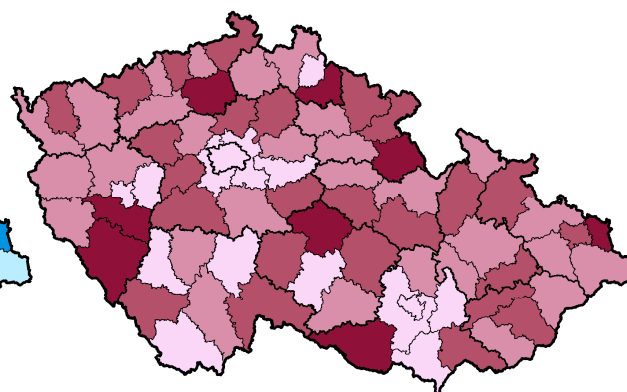
Muži

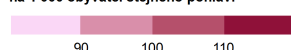
na 1 000 obyvatel stejného pohlaví

Ženy

na 1 000 obyvatel stejného pohlaví

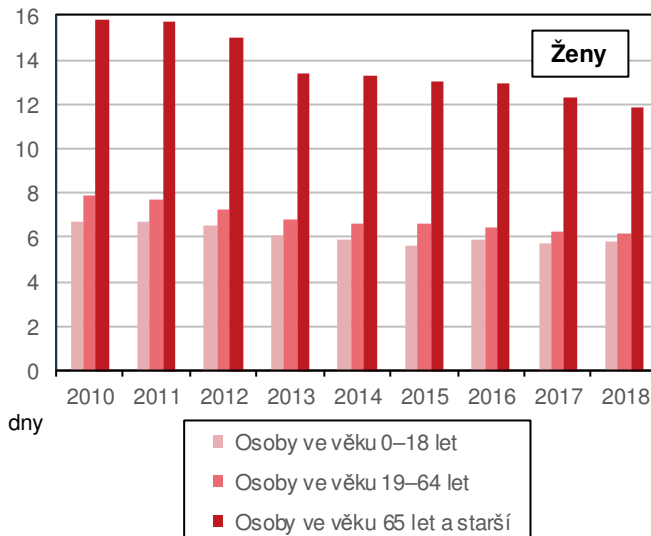
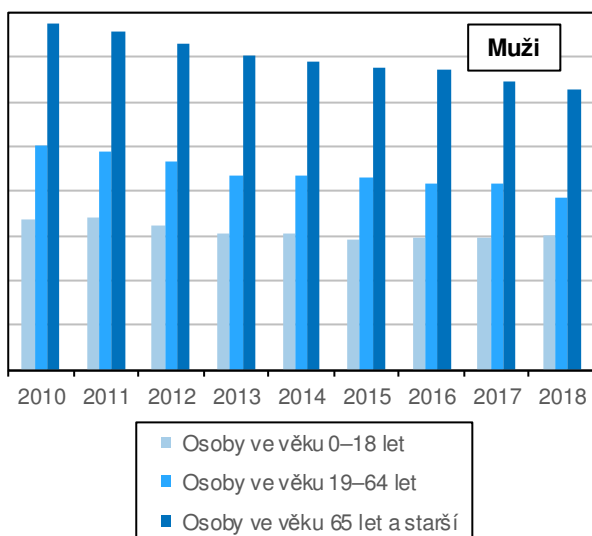
Pramen: ÚZIS

V roce 2018 bylo v Jihomoravském kraji léčeno 108,6 tisíc **diabetiků** (53,7 tisíc mužů a 54,9 tisíc žen). Počet mužů s „cukrovkou“ se proti roku 2014 zvýšil o 4,6 tisíc, tj. o 9,3 %, počet léčených žen vzrostl „jen“ o 2,0 tisíc, tj. o 3,7 %. **Zdravotní stav mužů v kraji se v tomto pohledu zhoršil výrazněji**, neboť v roce 2014 připadlo na 1 000 mužů 85,8 léčených diabetiků, u žen byl přepočtený stav vyšší, a to 88,5 ‰. V roce 2018 se vzájemný poměr obrátil, přepočtený stav diabetiků na 1 000 mužů se zvýšil na 92,5 a o 1,6 ‰ převýšil přepočtený stav diabetiček u žen (90,9 diabetiček na 1 000 žen).

Z průměru let 2016 až 2018 vyplývá, že na 1 000 mužů v kraji připadlo 91,3 léčených diabetiků. Tento počet byl nižší než průměr ČR (94,7) a mezi kraji byl 3. nejnižší. Na 1 000 žen v kraji připadlo v průměru 90,7 léčených diabetiček, hodnota byla proti republikovému průměru nižší (94,3) a mezi kraji byla 4. nejnižší. Nejnižší počet diabetiků byl v Praze (78,3 ‰ u mužů a 72,6 ‰ u žen), nejvyšší v Královéhradeckém kraji (104,6 ‰, resp. 103,4 ‰). V okresech kraje byla podle 3letého průměru počtu léčených diabetiků přepočteného na 1 000 obyvatel nejpříznivější situace v Brně-městě (84,4 ‰ u mužů a 79,2 ‰ u žen), nejvyšší přepočtené hodnoty byly zjištěny v okrese Znojmo (107,5 ‰ u mužů a 115,5 ‰ u žen).

Průměrná ošetrovací doba osob hospitalizovaných v nemocnicích akutní péče podle pohlaví v Jihomoravském kraji

Pramen: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

Průměrná ošetrovací doba pacientů ve věku do 18 let hospitalizovaných v nemocnicích v kraji v letech 2010 až 2018 se podle pohlaví nelišila – 6,2 dne u mužů a 6,1 dne u žen. U pacientů ve věku 19 až 64 let byla ale téměř o 2 dny delší u mužů – 8,8 dne vs. 6,9 dne u žen. U pacientů ve věku 65 a více let byla průměrná ošetrovací doba jen nepatrně vyšší také u mužů – 14,0 dne vs. 13,7 dne u žen. Z grafu je zřejmé, že průměrná ošetrovací doba všech věkových skupin pacientů obou pohlaví se v jednotlivých letech postupně snižovala. V roce 2018 dosáhla u pacientů ve věku 65 a více let 12,6 dne u mužů a 11,9 dne u žen, u pacientů ve věku 19 až 64 let 7,7 dne u mužů a 6,2 dne u žen a u pacientů do 19 let 6,0 dne u mužů a 5,8 dne u žen.

Dočasná pracovní neschopnost

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2018 evidováno 503,1 tisíc nemocensky pojištěných osob (255,2 tisíc mužů a 247,8 tisíc žen). Nově hlášeno bylo 190,3 tisíc případů dočasné pracovní neschopnosti, na 100 nemocensky pojištěných tak připadlo 39,1 nově hlášených případů. **Nemocnost žen byla vyšší**, neboť na 100 nemocensky pojištěných žen připadlo 40,5 nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti, na 100 pojištěnců mužů to bylo „jen“ 35,2 nově hlášených případů. Na pracovištích tak chybělo denně v průměru 11 838 žen a 10 387 mužů. **Průměrná doba trvání jednoho případu** dočasné pracovní neschopnosti v kalendářních dnech byla nepatrně nižší u mužů – 42,2 dne vs. 43,0 dne u žen.

Celkový počet případů dočasné pracovní neschopnosti a průměrnou dobu trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti zohledňuje **průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti**. Udává, kolik ze 100 pojištěnců je průměrně každý den v pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz. Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti mužů v roce 2018 dosáhlo 4,070 %, u žen byla hodnota vyšší, a to 4,777 %.

Dočasná pracovní neschopnost pro nemoc a úraz podle okresů v roce 2018

Pramen: ČSSZ

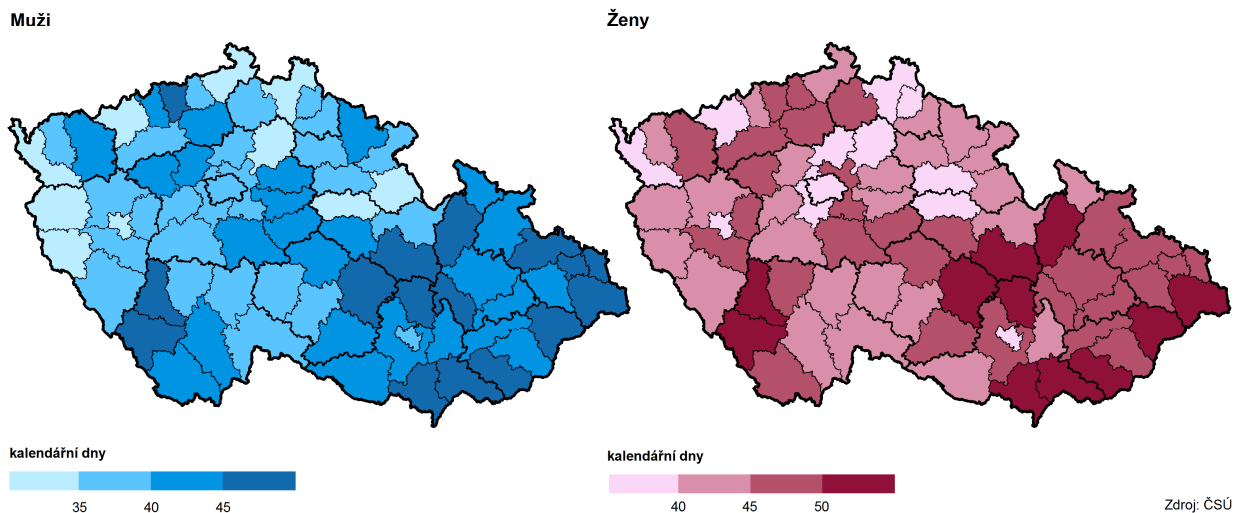
Kraj, okresy	Průměrný počet osob nemocensky pojištěných	Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti				Průměrný denní stav dočasné práce neschopných celkem v osobách
		celkem	v tom pro			
			nemoc	pracovní úrazy	ostatní úrazy	
Muži						
Jihomoravský kraj	255 233	4,070	3,272	0,197	0,600	10 387
Blansko	17 058	5,616	4,386	0,270	0,961	958
Brno-město	131 370	3,130	2,580	0,125	0,425	4 112
Brno-venkov	37 480	4,449	3,573	0,199	0,677	1 667
Břeclav	17 886	5,728	4,656	0,260	0,811	1 024
Hodonín	22 965	5,887	4,586	0,411	0,890	1 352
Vyškov	14 940	4,464	3,494	0,246	0,724	667
Znojmo	13 533	4,482	3,456	0,297	0,729	607
Ženy						
Jihomoravský kraj	247 817	4,777	4,330	0,082	0,365	11 838
Blansko	14 794	5,618	5,049	0,103	0,466	831
Brno-město	134 513	3,879	3,533	0,053	0,293	5 217
Brno-venkov	29 599	5,659	5,108	0,096	0,455	1 675
Břeclav	17 607	6,772	6,161	0,160	0,451	1 192
Hodonín	21 765	6,399	5,752	0,142	0,505	1 393
Vyškov	15 383	5,456	4,935	0,079	0,442	839
Znojmo	14 157	4,875	4,396	0,126	0,354	690

Nejčastější příčinou pracovní neschopnosti je nemoc, následují pracovní úrazy a ostatní úrazy. Zatímco průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti pro pracovní úrazy i ostatní úrazy bylo vyšší u mužů, **průměrné procento pracovní neschopnosti pro nemoc bylo podstatně vyšší u žen**. Pro nemoc tak na pracovištích chybělo denně v průměru 4,330 ze 100 žen, u mužů „pouze“ 3,272 ze 100. V rámci kraje bylo nejnižší procento dočasně práceneschopných mezi muži i mezi ženami v Brně-městě (3,130 %, resp. 3,879 %). Naopak nejvyšší hodnoty byly zaznamenány u mužů v okrese Hodonín (5,887 %) a u žen v okrese

Břeclav (6,772 %). Nejkratší průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti byla v roce 2018 u obou pohlaví v Brně-městě (38,2 dne u mužů a 37,9 dne u žen). Nejdelší doba trvání pracovní neschopnosti mužů byla zjištěna v okrese Blansko (51,1 dne) a u žen v okrese Břeclav (52,9 dne). Jako možnou příčinu lze uvést fakt, že právě v těchto okresech bylo u příslušných pohlaví nejvyšší procento dočasné pracovní neschopnosti způsobené ostatními úrazy.

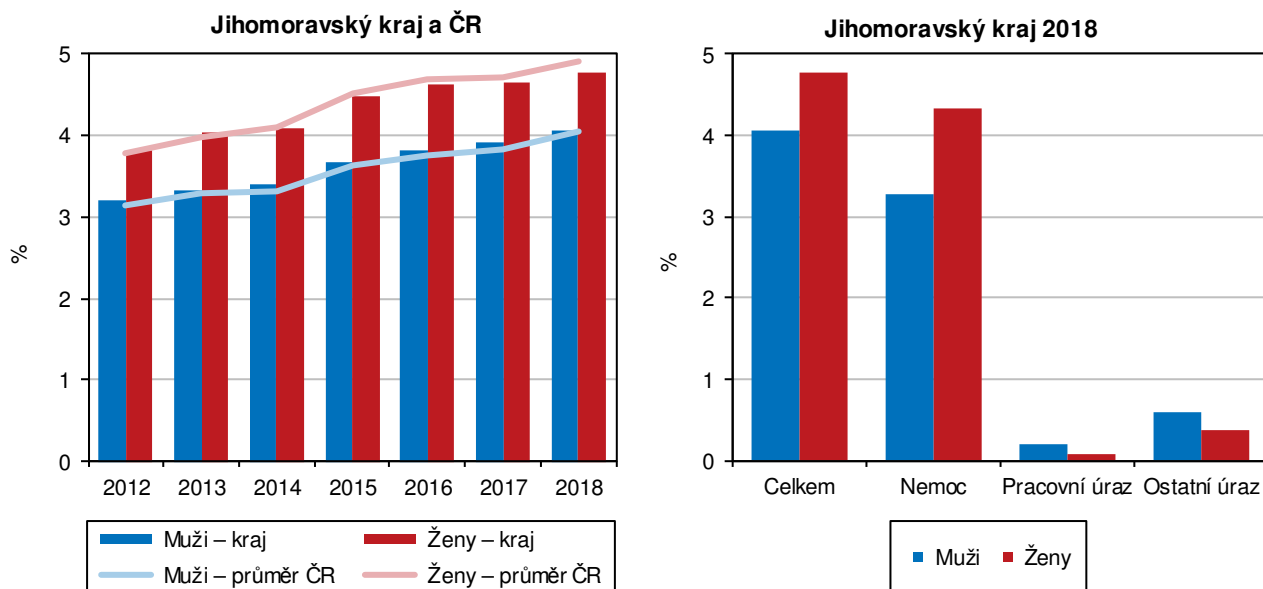
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti podle pohlaví a okresů v roce 2018

Od roku 2012 se počet nemocensky pojištěných zvýšil o 7,4 tisíc mužů a 6,1 tisíc žen. Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti připadajících na 100 mužů vzrostl z 25,1 na již uvedených 35,2, u žen to bylo zvýšení z 28,4 případů na 100 nemocensky pojištěných žen na 40,5 případů. **Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti mužů vzrostlo od roku 2012 o 0,866 bodu u žen o 0,976 bodu.**

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti podle pohlaví a důvodu v Jihomoravském kraji

Pramen: ČSSZ

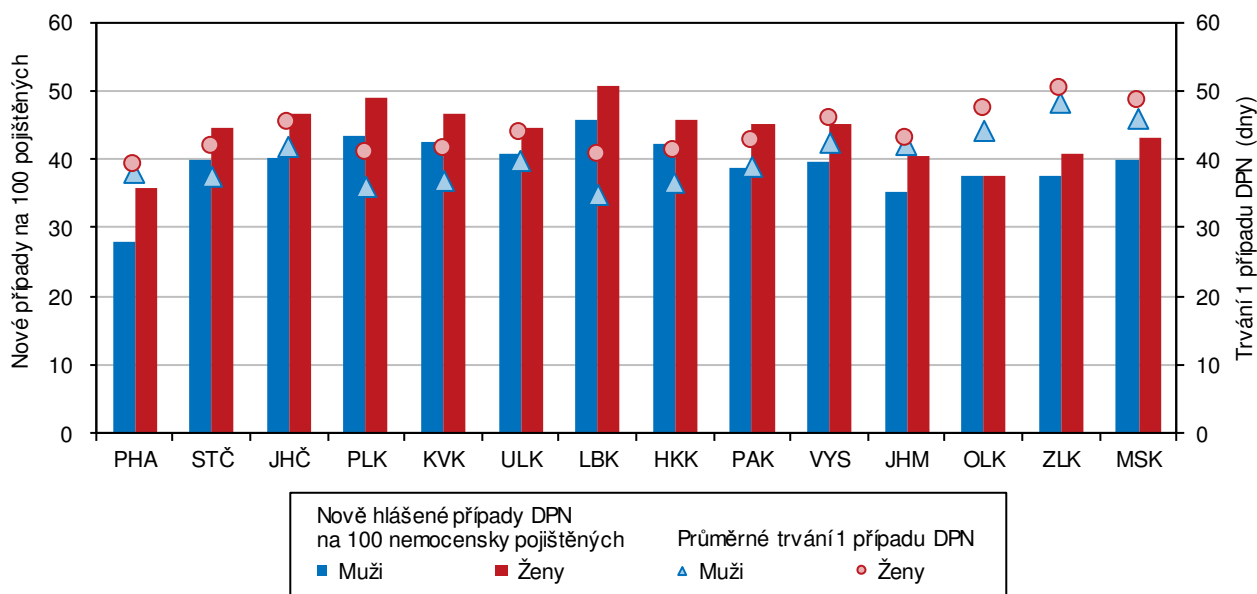

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti **pro nemoc** u mužů proti roku 2012 vzrostlo o 0,766 bodu, u žen o 0,895 bodu, **pro pracovní úraz** u mužů vzrostlo o 0,006 bodu, u žen o 0,008 a průměrné procento pracovní neschopnosti **pro ostatní úraz** se u mužů zvýšilo o 0,094 bodu a u žen o 0,064 bodu. Přes nárůst ukazatelů dočasné pracovní neschopnosti patřily krajské hodnoty roku 2018 v mezikrajském srovnání

k nejnižším. Srovnání krajů ale v oblasti dočasné pracovní neschopnosti odráží i odlišnou odvětvovou strukturu hospodářské činnosti jednotlivých krajů a z toho pramenící i rozdílnou profesní skladbu nemocensky pojištěných osob.

Dočasná pracovní neschopnost (DPN) pro nemoc a úraz podle pohlaví a krajů v roce 2018

Pramen: ČSSZ

Průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti v roce 2018 v krajích se u mužů pohybovala v rozmezí od 34,8 dne v Libereckém kraji po 48,1 dne ve Zlínském kraji (krajská hodnota byla 5. nejvyšší), u žen od 39,1 dne v Praze po 50,4 dne ve Zlínském kraji (krajská hodnota byla 7. nejvyšší). Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti na 100 pojištěnců byl u obou pohlaví nejnižší v Praze (27,8 resp. 35,8), nejvyšší v Libereckém kraji (45,7 resp. 50,6). Krajské hodnoty byly 2. nejnižší u mužů a 3. nejnižší u žen.

